

**A Csendes-óceáni Szövetség és a koronavírus,
avagy Kína szerepe Latin-Amerikában**

The Pacific Alliance and the Coronavirus,
or China's role in Latin America

TÓTH MIRTILL

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Tóth Mirtill, 2021.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2021.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2021.37>

Absztrakt: A Csendes-óceáni Szövetséget (Alianza del Pacífico, AP) 2011-ben hozta létre Chile, Kolumbia, Mexikó és Peru elnöke azzal az elsődleges céllal, hogy a résztvevő államok gazdasági szempontból függetlenebbek legyenek és meghatározó szereplőivé váljanak a globális folyamatoknak. Ezzel összefüggésben a tagállamok szeretnék erőteljesebben nyitni a Kínai Népköztársaság (KNK) felé, ezért az elmúlt években a KNK egyre jelentősebb aktorrá lépett elő a négy állam, de legfőképpen Chile és Peru számára. Napjainkra a külpolitikai tárgyalások elsődleges témájává a koronavírus és az ellene folyó küzdelem vált, ami az AP-tagállamok és Kína bilaterális relációiban is érződik. Jelen elemzés arra keresi a választ, hogy a koronavírus elleni küzdelemben a Kínával való fokozottabb együttműködés milyen hatással lehet az AP-államok „függetlenségi törekvéseire”. A kutatás két nagyobb egységre bontható. Elsőként a Csendes-óceáni Szövetség bemutatása, az együttműködés elméleti háttere és a mögötte levő motivációk, majd pedig a koronavírus négy alapító államra gyakorolt hatása és a kínai szerepvállalás jelentősége kerülnek terítékre.

Kulcsszavak: Csendes-óceáni Szövetség (AP), Kínai Népköztársaság (KNK), koronavírus, Covid-19, gazdaság, autonómia, vakcina

Abstract: In 2011, the presidents of Chile, Colombia, Mexico, and Peru created the Pacific Alliance (PA) with the primary goal of making the participating states more economically independent, and fundamental actors in global trends. In this context, the member states would like to be more open to the People's Republic of China (PRC). Hence, the PRC has been becoming a significant partner for these four states, especially for Chile and Peru. Nowadays, the fight against the coronavirus has become the central question of foreign policy negotiations, and the same pattern can be seen in the PA member states-China bilateral relations as well. The present study seeks to answer how the increased cooperation with China could affect the aspirations of the Pacific Alliance countries for reaching independence at the time of the coronavirus. The study can be divided into two units. In the first part, I present the PA itself, the theoretical background and the motives behind this cooperation. Then, in the second part, I analyse the effects of the coronavirus in the member states followed by the importance of China's role in this matter.

Keywords: Pacific Alliance (PA), People's Republic of China (PRC), coronavirus, COVID-19, economy, autonomy, vaccine

A TÖREKVÉSEK HÁTTERE

AZ AP ÉS A KORLÁTOZOTT KÜLPOLITIKAI MOZGÁSTÉR BŐVÍTÉSE

A második világháború óta Latin-Amerika-szerte több [integrációs szervezet](#) is létrejött, melyek azonban több okból kifolyólag nem voltak túl sikeresek: hasonló kérdéskörrel foglalkoznak; a régió gazdaságai sokszor egymás kihívói, ráadásul politikai ellentétek vannak az államok között. Ezen igyekszik túlmutatni a Csendes-óceáni Szövetség (spanyolul Alianza del Pacífico, továbbiakban AP). Az AP-t létrehozó limai deklarációt [2011. április 28-án](#) írta alá Chile, Kolumbia, Mexikó és Peru elnöke. Célja, hogy elősegítse a tagállamok gazdaságainak fejlődését, versenyképességük növelését, az [életszínvonal és a társadalmi tolerancia](#) növelését és a Csendes-óceán ázsiai része – különösen Kína – felé való nyitást. Ehhez olyan eszközöket alkalmaz, mint a [tagállami részvények összevonása](#), az áruk, személyek, szolgáltatások és a tőke szabad áramlásának fokozatos megteremtése, valamint [közös nagykövetségek](#) létrehozása. Habár a kitűzött célokat tekintve nem különbözik a korábbi integrációs törekvésektől, azonban mégis érdemes vele foglalkozni. Egyrészt, mert a tagállamok a blokkon belüli szabadkereskedelmen felül elkötelezettek a kínai nyitás iránt, másrészt, mert – mindössze 10 év alatt – [59 megfigyelő állam](#) csatlakozott az AP-hez, valamint számos eredménnyel is büszkélkedhet (lásd táblázat).

Felmerülhet a kérdés, hogy miért pont ezt a platformot választották céljuk eléréséhez. A megértést segítheti a [kis- és gyenge államok](#) koncepciója. Mivel a két fogalom részleges vizsgálata kívül esik az elemzés keretein, így ezeket nem választom el egymástól. A kisállam fogalmát meg lehet közelíteni kvantitatív és kvalitatív szempontok alapján is. A kvantitatív megközelítésnél a legelterjedtebb [Maurice East](#) gondolata. Szerinte egy kisállam a vizsgált tér vonatkozásában legalább az egyik változót nézve az átlag alatt van: terület, lakosságszám, termelési kapacitás (ez legtöbbször a GDP) és a katonai képességek. Habár méretüket nézve a négy ország egyáltalán nem kicsi, mégis „kisállamnak” tekinthetőek: külön-külön a [világ GDP-jének](#) kevesebb, mint 1%-át adják (2019). Azonban az elemzés szempontjából sokkal fontosabbak a [kvalitatív változók](#), amelyek a külpolitikai mozgástérre utalnak. Ebben a dimenzióban a kisállamok lehetőségei korlátozottak, kevésbé jelentenek hatalmi befolyásoló tényezőt. Az akaratuk kifejezése érdekében a multilaterális fórumokat erősítik, sikeresen építenek koalíciókat, érzékenyek a külkereskedelemre. Ezek a négy tagállam esetében is igazak: széles körben rendelkeznek [kettős adóztatást tiltó egyezményekkel](#), kiterjedt szabadkereskedelmi szerződési hálózattal, valamint létrehozták az [AP-hoz társult államok](#)¹ intézményét is.

1 A kormányoknak ad ajánlásokat azért, hogy megkönnyítsék az üzleti tevékenységet.

1. táblázat:
Összefoglaló táblázat az AP-ról

<p>Tagok</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Chile • Kolumbia • Mexikó • Peru
<p>Intézmények</p>	<p>Soros elnök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az AP vezetője • évente rotálódik a tagállamok között a spanyol ábécé sorrendjében • jelenleg (2020.12.11. – 2021.12.11.): Iván Duque (Kolumbia) <p>Miniszterek Tanácsa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tagjai: tagállamok külügyi és külkereskedelmi miniszterei • megvitatják és a gyakorlatba átültetik azokat a javaslatokat, amelyek előrébb viszik az AP-t céljainak elérésében <p>Magas Szintű Csoport (GAN):</p> <ul style="list-style-type: none"> • tagjai: tagállamok külügyi és külkereskedelmi miniszterhelyettesei • jelentések készítése a fejlesztendő területekről <p>Technikai csoportok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tagjai: négy tagállam tisztviselői • az AP érdekeit szolgáló részlegek támogatása (29 db)
<p>Szerződések</p>	<ul style="list-style-type: none"> • limai deklaráció (2011) • méridai deklaráció (2011) • keretegyezmény (2012) • a Csendes-óceáni Szövetséghez társult államokra vonatkozó iránymutatások (2017)
<p>Főbb eredmények</p>	<ul style="list-style-type: none"> • AP-hoz társult államok intézményének létrehozása • a Csendes-óceáni Szövetség Üzleti Tanácsának² (CEAP) létrehozása • hallgatói és oktatói mobilitási platform létrehozása és ösztöndíjak biztosítása • konzuli segítségnyújtási megállapodás aláírása • közös kereskedelmi, befektetési és turisztikai promóciós tevékenység • közös nagykövetségek (Algéria, Azerbajdzsán, Ghána, Írország, Magyarország, Marokkó, Szingapúr, Vietnám) • tagállami tőzsdék részvényeinek összevonása (Integrált Latin-amerikai Piac/MILA) • vámmentesség az áruk 92%-ára • vízumkötelezettség megszüntetése a négy ország állampolgárai között

Szerző saját szerkesztése a <https://alianzapacifico.net/> honlap alapján

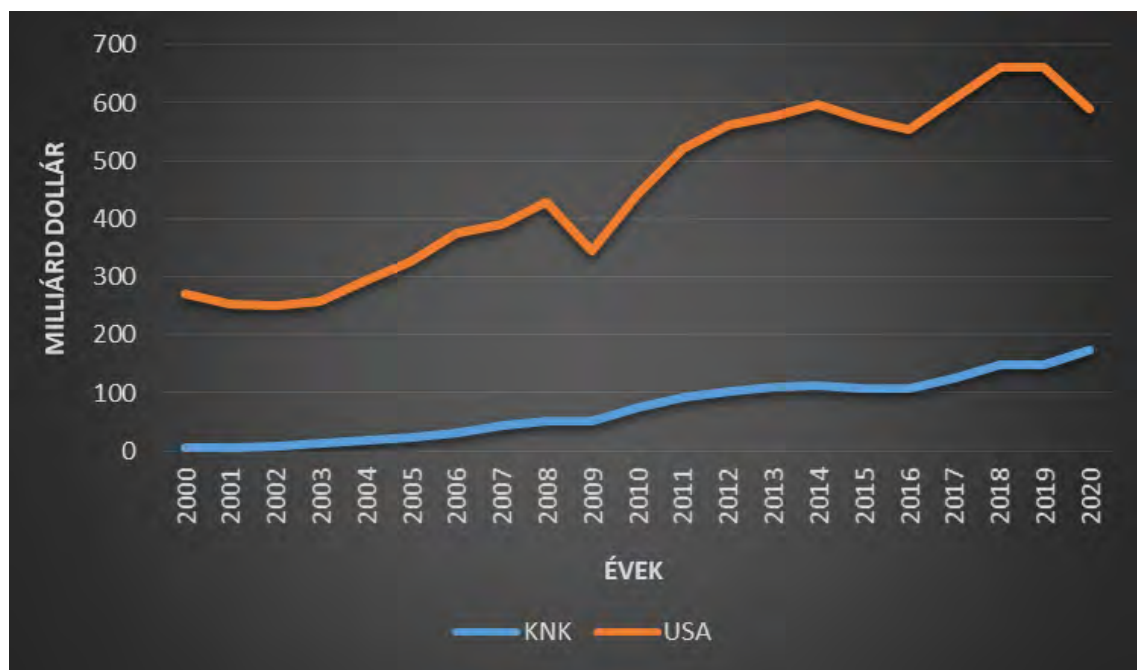
- 2 Lehetővé teszi, hogy az AP kereskedelmi szerződéseket kössön harmadik államokkal. Ez mind a két „fél” számára előnyös: a tagállamok kedvezőbb feltételeket érhetnek el, a többi állam pedig egy tárgyalási folyamat alkalmával egyszerre négy országgal is le tud szerződni.

MIÉRT PONT KÍNA?

Latin-Amerika államai számára hagyományosan az Egyesült Államok a legfőbb, illetve az egyik legfőbb partner. Ennek gyökerei 1823-ig, a James Monroe amerikai elnök által meghirdetett politikára vezethetők vissza, amely később [Monroe-doktrínaként](#) híresült el. A térségben kialakult status quo felborulásától félve kijelentették, hogy a földrészen nem fogadják el a további európai gyarmatosítást. Az USA befolyásának kiterjesztésére, megerősítésére, illetve a kereskedelem elősegítésére folyamatosan elismerték az újonnan függetlenedett latin-amerikai államokat. Az USA a hegemon pozícióját a hidegháború alatt is igyekezett fenntartani, többek között a [riói paktum](#)³ megkötésével.

2. ábra
Chile, Kolumbia és Peru külkereskedelmi mérlege
a KNK és az USA irányába (2000–2020)

Szerző saját szerkesztése az [OEC](#) és a tagállami központi bankok adatai alapján

Azt azonban – ahogy az 1. ábra is mutatja – a [2000-es években](#) ez az unipolaritás kezdett meginogni, a [2008–2009-es gazdasági válság](#) pedig ezt még inkább aláásta. A [2001. szeptember 11-i támadássorozat](#) után az USA számára Latin-Amerika nem képezett külpolitikai prioritást. Az „elfordulás” hatására egyfajta „USA-ellenesség” alakult ki. Egyrésztől több térségbeli ország ellenezte az USA által felvetett „[Amerika szabadkereskedelmi övezete \(FTAA\)](#)”⁴ kezdeményezést.

3 1947-ben aláírt kölcsönös segítségnyújtási szerződés az USA és 18 latin-amerikai állam között.

4 Ez egy szabadkereskedelmi egyezmény lett volna az USA és másik 34 latin-amerikai állam között, de megegyezés hiányában nem lépett hatályba.

Másrészről [Hugo Chávez](#) 2001-ben javaslatot tett egy olyan integráció létrehozására (ALBA), amelynek tisztán politikai alapjai vannak, [szembehelyezkedve](#) ebben az FTAA-val. Az USA befolyásának gyengülése lehetőséget adott Kínának, hogy elkezdje mélyíteni már meglévő kapcsolatait: fontos kereskedelmi partnere lett többek között Chilének, Kolumbiának és Perunak, emellett egyre több, kínai tőkéből működő vállalat honosodott meg. Ebben az időszakban a „szubkontinens” gazdaságának növekedése több mint [3%](#) volt, csökkent a munkanélküliség, és megemelkedett a beáramló külföldi működőtőkebefektetés (FDI) mennyisége. Azonban az egész AP-t vizsgálva nem feltétlenül érzékelhető Kína kereskedelmi jelentősége, hiszen Mexikó éves szinten átlagosan 403,73 milliárd dollár értékben kereskedik az USA-val (ez a tagállamok USA-val való kereskedelmének közel 90%-a). Éppen ezért fontos megvizsgálni a kérdést Mexikó nélkül is.

A 2. ábrát nézve már látszik a kínai térnyerés, amit a 2008–2009-es recesszió indított be igazán. A [kínai](#) összimport mindössze 10%-ot, az összexport 15,6%-ot esett (összehasonlítva az [USA-val](#) ugyanezen mérőszámok 27,4%-os és 21,4%-os visszaesést produkáltak), ami növelte a KNK mint megbízható partner értékét az AP-tagállamok szemében. A [2010–2012](#) közötti időszak rámutatott, hogy érdemes volt nyitni a kínai kereskedelmi reláció felé: felment több primer termék (kőolaj, fémek stb.) ára, ami nemcsak a tagállami külkereskedelmi mérlegeknek, hanem az FDI-beáramlásnak is kedvezett. Sőt, [2017 óta](#) a kínai FDI-k legfőbb kedvezményezettjei pont az AP-államok. Mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy megint dinamikusabban növekedjenek a gazdaságok.

A közeledés mögött azonban komoly gazdasági és politikai motivációk húzódnak. Először nézzük meg a kínai oldalt. Az ország 1978, vagyis Teng Hsziao-ping reform és nyitás politikáját követően egyre inkább rá van utalva a különböző primer termékek importjára a [szükségletek kielégítése](#) érdekében. Ez az állítás a 2000-es évektől kezdve fokozottan igaz, amikor is a kínai gazdaság nagyarányú fejlődésnek indult. Ehhez [Chile](#), [Kolumbia](#) és [Peru](#) kiváló partner lehet: mind a három állam elsősorban különböző fémeket, ásványkincseket és élelmiszereket exportál a világpiacon. A kínai FDI ráadásul biztosítani tudja azt, hogy az távol-keleti ország [akadály nélkül](#) hozzáférjen ezekhez a termékekhez. Az a tény is megerősíti mindezt, hogy a 2010–2012 között beáramló kínai FDI [90%-a](#) a szénhidrogénekbe és a bányászatba ment (nyilván ösztönzőleg hatott az is, hogy ebben az időszakban megugrott e természeti kincsek ára). Ez egyben azt is jelenti, hogy a kínai késztermékeknek nagyobb lett a felvevőpiaca. Stratégiai szempontból [Mexikó](#) is jelentős, hiszen egyrészt bejáratot képez az észak-amerikai piacra, másrészről az USA közvetlen szomszédja. A politikai motivációk közé sorolható a kínai „[médiaterjeszkedési politika](#)” elősegítése, melynek célja, hogy a soft diplomacy különböző eszközeit (nyelvi és kulturális intézetek, [spanyol nyelvű újságok](#), rádióműsorok, tévécsatornák) felhasználva egy pozitívabb Kína-képet alakítson ki magáról az ország.

Most vizsgáljuk meg mindezt az AP oldaláról. Gazdasági motivációként említhető az előbb is tárgyalt kínai nyersanyaghiány, hiszen ez biztos piacot jelent a chilei, kolumbiai és perui primer termékeknek. Az AP megalakításával a tagállamok elköteleződtek a nagyobb versenyképesség elérése mellett, amelynek részét képezi az FDI-k bevonása, az infrastruktúra fejlesztése és az export diverzifikálása. A KNK segítheti őket e cél elérésében, hiszen [versenyképessége](#) a technológiában, tőkében és a berendezésekben rejlik. Politikai motiváció, hogy a KNK a nemzetközi tér egyik legmeghatározóbb állama (legnagyobb gazdaság, legnagyobb exportőr). A vele kialakított jó kapcsolat felértékelheti a térséget mint megbízható és jó partnert. Ráadásul a négy állam számíthat akár Kína támogatására is a különböző nemzetközi fórumokon (például APEC, FOCALAE⁵, IDB⁶, WTO). További meggyőző érv a térség számára, hogy Washingtonhoz képest Peking nagyobb [politikai figyelmet](#) szentel a térségnek, és elköteleződést mutat a kapcsolatok fejlesztése és mélyítése iránt.

Mivel a tagállamok által kitűzött célok és a [Kínával](#) folytatott mélyebb együttműködés által nyújtott jövőbeli előnyök egybeesnek, Chile, Kolumbia, Mexikó és Peru is nagy lehetőséget látnak ebben a közeledésben. Martín Pérez Monteverde – Peru külkereskedelmi és turisztikai minisztere (2009–2010) – [kihagyhatatlan lehetőségként](#) utalt a KNK-ra. Heraldo Muñoz – Chile külügyminisztere (2014–2018) – pedig kijelentette, hogy az USA kilépése a TPP-ből sok bizonytalanságot szült, amire Kína jelentheti a [megoldást](#). Ennek megfelelően a kétoldalú relációk 2010 óta nagy lendületet vettek, olyanira, hogy a KNK Chile és Peru esetében első, Kolumbia és Mexikó esetében pedig a második legfontosabb kereskedelmi partnerré lépett elő. A Kínához való közeledést erősíti [Chile](#) és [Peru](#) tagsága az Ázsiai Infrastrukturális Kereskedelmi Bankban (AIIB)⁷ és az [Új Selyemút Kezdeményezésben \(BRI\)](#)⁸, a kínai vállalatok térnyerése az infrastrukturális projekteken és a kínai FDI-k beáramlása. A koronavírus megjelenésével a bilaterális kapcsolatok átalakultak: a járvány leküzdése kiemelt kérdéssé vált.

AUTONÓMIA A KÍNAI SZEREPEVÁLLALÁS FÜGGVÉNYÉBEN

A KNK viszonylag rövid idő alatt jelentős stratégiai pozícióra tett szert. A vírus epicentrumaként ismert ország napjainkra a járvány elleni harc egyik vezető hatalmává vált. Ez egyrésztől köszönhető annak, hogy kvázi korán [megnyitotta](#) gazdaságát a világ felé. Hamar elkezdtek [feloldani](#) a szigorú korlátozásokat, a gyárak kinyitásával beindulhatott a termelés, a [vállalatok](#) pedig visszatérhettek a korábban megszokott üzletmenethez. Másrésztől az [USA](#) nem lépett fel globális vezetőként a probléma orvoslásában.

5 Latin-Amerika és Kelet-Ázsia Együttműködési Fóruma (Foro de Cooperación América Latina-Asia del Este)

6 Amerikák Fejlesztési Bankja (Inter-American Development Bank)

7 Asian Infrastructure Investment Bank

8 Belt and Road Initiative

A kínaiak, felismerve a helyzetet, különböző [segélyeket](#), később vakcinákat biztosítottak a világ országainak, különösen Latin-Amerikának. Habár könnyű azt hinni, hogy a kínai–latin-amerikai kooperációnak ez a dimenziója a Covid–19 kapcsán jött elő, ennek gyökerei még 2018-ra nyúlnak vissza, a [II. Kína– CELAC fórumra](#)⁹. Ott megegyeztek, hogy a kapcsolatuknak ki kell terjednie a betegségek megelőzésére és kontrollálására is. [Vang Ji](#), Kína külügyminisztere 2021 elején azt az ígéretet tette, hogy országa az általa fejlesztett oltóanyagokat elérhetővé és megfizethetővé fogja tenni a fejlődő és bajban levő államoknak. Ez egy óriási diplomáciai fogás volt az Egyesült Államokkal szemben, amely nagyon sokáig az úgynevezett „[America first](#)”¹⁰ elv mentén működött.

Az említett külpolitikai üzenet az AP-tagállamok kormányfőit is megfogta. A bizalmat tovább növelte az, hogy a magas szintű „találkozók” alkalmával a kínai fél érzelmi töltetű kijelentések mellett biztosította a tagállami képviselőket, hogy segíti őket a Covid–19 elleni harcban. Többek között Kína Kolumbiába akkreditált nagykövete, [Lan Hu](#) 2020 májusában úgy nyilatkozott, hogy most a KNK-n a sor, hogy viszonzza a kolumbiaiak által tanúsított szolidaritást. [Zhu Qingqiao](#), Kína Mexikóba akkreditált nagykövete pedig már azt mondta, hogy az ország soha nem fogja elfelejteni a mexikói kormány segítségét és szolidaritását a korábbi nehéz időszakban. Az ezekhez hasonló kijelentések annyira sikeresek voltak, hogy még [Mexikó](#) is – amely állam köztudottan az USA egyik fő partnere – elköteleződött Kína felé. Azt lehet mondani, hogy Kína rendkívül jól élt a már meglévő külkapcsolataival, gazdasági potenciáljával és az USA elzárkózása adta lehetőséggel. Az viszont már kérdéses, hogy az AP-tagállamok koronavírus elleni külpolitikai stratégiája ugyanilyen pozitívan értékelhető-e.

AZ AP-TAGÁLLAMOK ÉS A COVID–19

Az elmúlt évek fejleményei arra engedtek következtetni, hogy a négy állam próbált tenni az ellen, hogy a kínai segítség befolyássá váljon. Chile, Kolumbia és Peru igyekezett kiszélesíteni a Kínába szállított exporttermékeit, mind a négyen infrastruktúrafejlesztési projektekbe kezdtek a [regionális különbségek](#) csökkentése és a [jobb összeköttetés](#) érdekében, ösztönözték a [munkahelyteremtést](#), valamint az AP-n keresztül fokozni próbálták a tagállami kereskedelmet. Ezeket a törekvéseket ásta alá a koronavírus térségbeli megjelenése [2020. február 28-án](#) (Mexikó). A pandémia negatív hatásainak enyhítése céljából 2021. április 28-án a négy AP-tagállam megegyezett egy [közös cselekvési tervben](#). A dokumentum olyan pontokat tartalmaz, mint például az elektronikus kereskedelem elősegítése, a kis- és középvállalkozások digitális készségeinek fejlesztése, valamint a Reto Covid–19 nevű innovációs pályázat, amelynek keretében vállalkozók és kutatók terjeszthetik elő javaslataikat

9 Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége (Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños)

10 Ez az USA 2021 májusáig tanúsított stratégiája, amely szerint az ország addig nem osztja meg a vakcinakészleteit más államokkal, amíg minden állampolgárának nincs ahhoz hozzáférése.

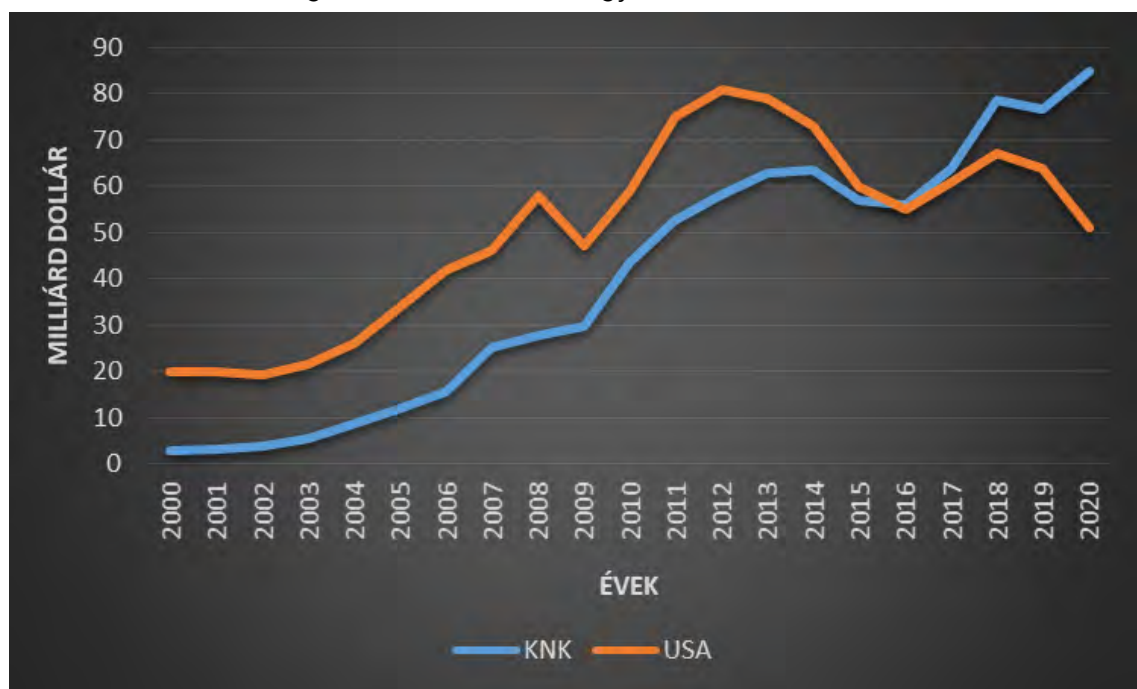
a koronavírus hatásainak enyhítésére. Viszont a 2008–2009-es recesszióhoz hasonlóan ez a válsághelyzet is felerősítette a négy állam gyengeségeit. A magas fertőzöttségi és [halálozási ráta](#) a régóta fennálló [belpolitikai bizonytalanságokkal](#) párosult, amelyek társadalmi elégedetlenséghez vezettek.

A KÍNAI ELKÖTELEZŐDÉS ÉS ANNAK LEHETSÉGES HATÁSAI

A helyzet eszkalálódása arra ösztönözte a négy állam vezetőit, hogy külső szereplőktől kérjenek segítséget, ami Kínától érkezett meg. A KNK-ra „példaként” tekintettek a tagállamok (ez leginkább [Perura](#) igaz), hiszen azt látták, hogy a kezdeti szigorú korlátozásokat követően olyan állammá nőtte ki magát, amely még egy globális járvány idején is vezető exporthatalom tud maradni. Ezt követve [Chilében](#), [Kolumbiában](#) és [Peruban](#) hamar szigorú korlátozásokat vezettek be ([Mexikó](#) esetében enyhébb szabályozások voltak). Ám a határok lezárása és a kijárási tilalmak nem a várt eredményt hozták: a fertőzöttek száma magas volt, a tagállamok [GDP-je](#) több mint 6%-kal csökkent. Ez azzal magyarázható, hogy nem mérték fel jól [Kína sajátosságait](#). Mivel egy nagy felvevőpiaccal rendelkező iparosodott országról van szó, a kínai gazdaság sokkal kevésbé függ az exporttól. Ugyanezt nem lehet elmondani Chiléről, Kolumbiáról és Peruról: a nyersanyagok árának esése csak súlyosbította az amúgy is nehéz helyzetet.

3. ábra

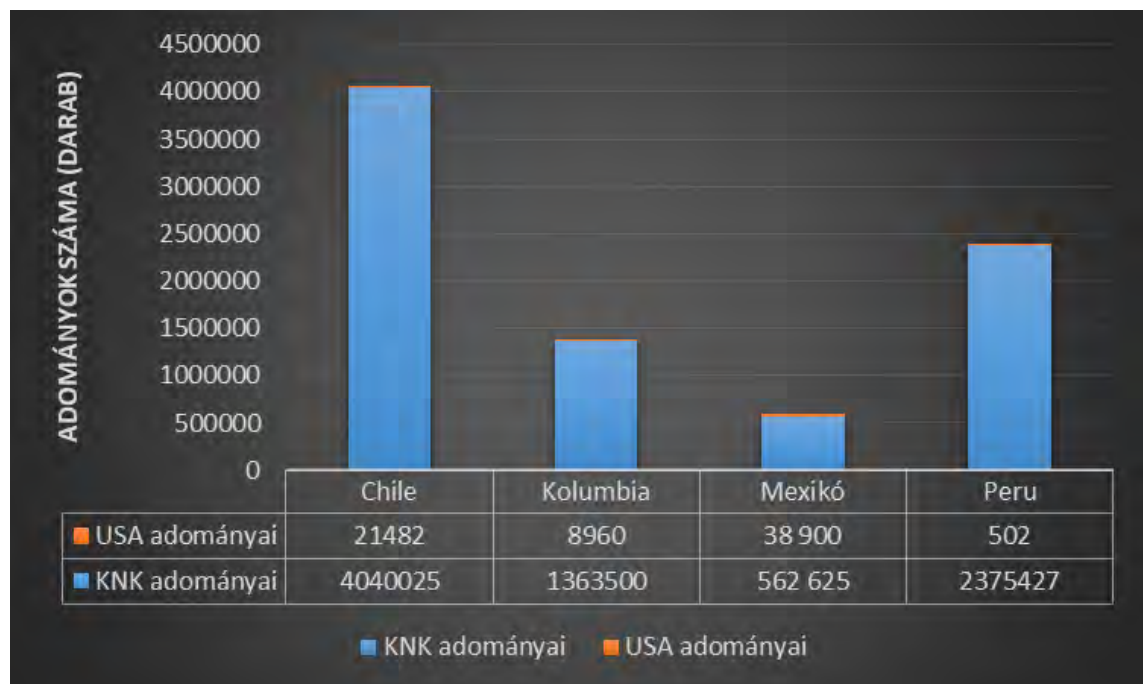
A munkanélküliségi ráta alakulása a négy államban a koronavírus hatására

Szerző saját szerkesztése az [OEC](#) és a tagállami központi bankok adatai alapján
A tagállamok rendkívül kiszolgáltatott helyzetbe kerültek. A határok lezárásával el-
lehetetlenítették a külföldiek beutazását, amely fontos bevételi forrás ([2018-ban](#) át-
lagosan 3,5 milliárd dollárt tett ki). A kijárási tilalom miatt több millióan veszítették el
munkahelyüket. A gazdaság szerkezete, illetve a hatalmas társadalmi és regioná-
lis különbségek nem tették lehetővé az otthoni munkavégzést. Így – a kezdeti
sokk után – [növekedett](#) az informális munkát vállalók aránya, ami veszélyezteti
a kormányok „gazdasági autonómiára való törekvését.” Az [informális munkák](#)
ugyanis a hozzáadott értékkel nem rendelkező ágazatokat erősítik, valamint
társadalmi kirekesztéshez vezetnek (nem részesülnek például társadalombizto-
sításban).

4. ábra:

A KNK-ból és az USA-ból származó adományok eloszlása az AP- tagállamokban

A szerző saját szerkesztése a [Wilson Center](#) adatai alapján

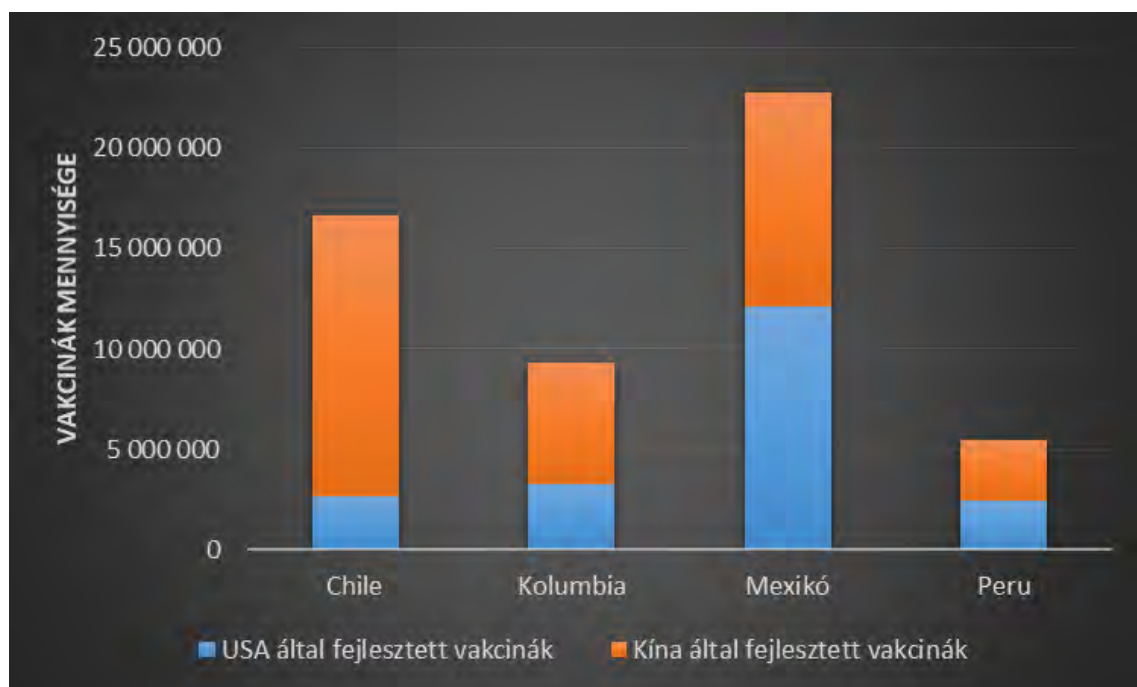
A régiók közötti különbségek az [oktatásban](#) is megmutatkoztak: az iskolák be-
zárása vagy részleges üzemelése mintegy [65 millió](#) diákot érintett, sokan akár
egy egész évet is kihagytak a rendszerből. Ez a kaotikus helyzet lehetőséget
adott a KNK-nak arra, hogy nagyobb mértékben legyen jelen az AP-államokban.

Ahogy azt a diagramon is látni lehet, az összes tagállamban a KNK segélyei
dominálnak. Ez az egyoldalúság azonban veszélyeket is hordoz magában. A négy
állam a gyenge és leterhelt [egészségügyi rendszereik](#) miatt rá van (és lesz) szorul-
va a külső aktorokra. Vagyis, a világgjárvánnyal kapcsolatos tárgyalásokkor gyenge

alkupozícióban vannak Kínával szemben, és így kénytelenek belemenni akár számukra kedvezőtlen üzletekbe is a válság megoldása érdekében. Kína részéről pedig egyaránt megfigyelhetők stratégiai és politikai érdekek is. Egyrészt a gyors kínai akciók megkérdőjelezhetik az USA-val szövetséges államokban (itt Kolumbia és Mexikó) az Egyesült Államokba vetett bizalmat, másrészt Kína a válsághelyzet ellenére is egy stabil gazdaság képét mutatja, így a jövőben fennélülhet a kereskedelem a négy AP-tagállammal (hiszen erre 2008–2009-ben is volt példa). A kínai terjeszkedés a tagállamok vakcinakészleteinek elosztásában is tükröződik.

5. ábra:
Az AP-tagállamokban elérhető amerikai és kínai vakcinák megoszlása

A szerző saját szerkesztése a 2021. május 23-án elérhető adatok alapján

Az ábrán látszik, hogy a tagállamok többségében a kínai vakcinák vannak túlsúlyban. Chilében egyértelmű az elköteleződés: az eddig beadott oltások [81%-a](#) kínai vakcinával történt, valamint a [Sinovac](#) vállalattal középtávra leszerződtek. Ehhez párosul még a globális szinten is figyelemreméltó átoltottsági arány. Mindezek hatására, valamint az amerikai vakcinák magasabb költsége és a szállításuk során felmerült [késedelmek](#) miatt akár a többi tagállami kormány is Kína felé húzhat. Az sem elhanyagolható tény, hogy az AP-tagállamokba érkező [segélyek](#) szinte teljes egészében a KNK-ból származnak. Továbbá Kína három AP-tagállammal (Chile, Mexikó, Peru) is tárgyalt arról, hogy a területükre [kiszervezzék](#) a vakcinák előállítását. Nem véletlen a választás,

hiszen stratégiai szempontból mind a három állam fontos: Chile és Peru nyersanyagokban gazdag, Mexikó pedig az USA közvetlen szomszédja és legfőbb partnere. Éppen ezért bír komoly külpolitikai üzenettel az, hogy [Mexikóval](#) március óta folyik az együttműködés. Mindemellett ez mégsem tekinthető áttörő kooperációnak. A [hatóanyag](#) előállításáért továbbra is Kína felel, míg ők csak a töltési és csomagolási feladatokat látják el. Amennyiben a fókusz továbbra is a félkész kínai munka befejezésén lesz, az nem feltétlenül biztosítja a fejlődés lehetőségét, amellyel szűkíthető volna a két ország közötti technológiai szakadék. Hasonló merülhet fel Chilében a [Sinovac Biotech](#) és a Pontificia Católica Egyetem jövőbeli együttműködésével kapcsolatban is, hiszen ott elenyésző a [kis- és közép-vállalkozások](#) állami támogatása, a nagyobb cégek pedig kínai tőkéből működnek.

Az esetleges kínai befolyás azonban nem csak e tényezőkben figyelhető meg. A pandémia alatt a kínai [FDI-k](#) nem álltak le, sőt 2020-ban mintegy 8,2 milliárd dollár értékben történt beruházás a bányászatba és az energiaszektorba. Ez kiegészült azzal, hogy a kínai vállalatok több [üzletbe](#) is belefogtak a régióban. Többek között megvették Peru legnagyobb elektronikai cégét, valamint a China Harbour Engineering Company támogatta a bogotái metróépítési projektet is. Fontos megemlíteni az [Új Selyemút Kezdeményezés \(BRI\) egészségügyi dimenzióját \(HSK\)](#) is, amely a közegészségügyi infrastruktúra fejlesztésének támogatásával szintén erősítheti a KNK szerepét Chilében és Peruban¹¹.

Mindezek ellenére a tagállamok Kína felé fordulása több pozitívummal is járhat. Először is, a bilaterális együttműködések kiegészültek egy új dimenzióval, az egészségüggyel. Tudományos együttműködésre is sor kerülhetett, hiszen a KNK több orvoscsapatot is küldött az AP-tagállamokba, valamint a négy ország kutatói együttműködhetek kínai kollégákkal a [Covid-19 elleni oltás](#) felkutatásában. Emellett a kínai vakcinák gyártásának chilei és mexikói kiszervezése is kedvező lehet. Munkalehetőségeket teremt, növekedhet az oltási kedv – mivel a lakosság bizalma a hazai vállalatok irányában általában magasabb –, valamint nyomós indokként szolgálhat a kormányoknak arra, hogy ruházzanak be a kutatás fejlesztésbe, illetve fejlesszék az egészségügyi ágazatot.

KITEKINTÉS

A koronavírus-járvány okozta belpolitikai és egészségügyi problémák meg erősítették Kína pozícióját Chilében, Kolumbiában, Mexikóban és Peruban. A KNK-val kötött megállapodások, adományok és beruházások azt mutatják, hogy az ország a pandémia alatt is igyekezett fenntartani stratégiai pozícióját a négy AP-állam kritikus infrastruktúráiban. Ráadásul az erős hazai vállalkozások és a megfelelő politikai intézkedések hiánya nem tették lehetővé, hogy a tagállamok saját maguk kezeljék a járványt. A Csendes-óceáni Szövet-

11 Az AP-tagállamok közül ők ketten tagjai a BRI-nek.

ség sem tudott ehhez megfelelő platformot nyújtani, hiába sikerült megegyezni egy [cselekvési tervben](#). A szervezetbeli együttműködésnek továbbra is nagy akadálya, hogy kormányközi alapon működik, így az államok számára megadja azt a szabadságot, hogy inkább a belügyekre fókuszáljanak.

Meglátásom szerint a négy állam nem kerülhette volna meg a kínai oltások beszerzését. Egyrészt ez csökkentette a vakcinahiány mértékét, másrészt – például a Pfizerrel összehasonlítva –, a [tárolása](#) kevésbé követeli meg a speciális körülményeket (alacsony hőmérséklet). Ez segítheti, hogy az alacsonyabban fejlett, elszigeteltebb régiókba is eljuttassák a szállítmányokat. Azonban ez egy fontos külpolitikai lépésnek is tekinthető: a megfelelő arányú átoltottság alapozhatja meg részben, hogy az AP-tagállamok meghatározó gazdasági szereplőkké váljanak. Hiszen a külkereskedelmi partnerek olyan államok felé fordulnak bizalommal, ahol kedvező üzleti körülmények vannak, vagyis nincsenek korlátozások. Emiatt elképzelhető, hogy a négy állam az elköteleződéséért cserébe valamilyen előnyt remél. Viszont ahogy korábban is megjegyeztem, a tagállamok rosszabb tárgyalási pozícióban vannak, mint korábban, így fel kell ismerniük, hogy a kínai akciók alapját a KNK érdekei képezik és nem feltétlenül az egyes országok elköteleződésének mértéke.

A megvizsgált szempontok arra engednek következtetni, hogy az AP-államok függetlenségre törekvési szándékai csorbulnak. Az országok szinte biztosan számíthatnak a KNK támogatására, így a vírus miatt háttérbe szorulhatnak azok a kormányzati intézkedések, tervek, amelyek a nagyobb gazdasági autonómiát tűzték ki célul. Valószínűsíthető, hogy az AP sem lesz kiemelt prioritás, nem fog olyan dinamikus fejlődni. A négy állam közül Chile és Peru esetében képzelhető el leginkább, hogy a későbbiekben még erőteljesebben fog érvényesülni a kínai hatás (szoros az együttműködésük a KNK-val, nyersanyagban gazdagok, BRI tagok, a kínai működőtőke-befektetések kedvezményezettjei). Egyértelműen nem jelenthető ki azonban, hogy bármely állam is Kínától függene a jövőben. A kínai akciókat ugyanis sokszor éles nemzetközi kritika, bizalmatlanság kíséri. Így előfordulhat, hogy a jobb nemzetközi megítélés reményében határt szabnak a kínai együttműködésnek, és más államokkal fogják keresni a szorosabb kapcsolatot.